

of laat tot grondwetswijziging zou leiden. Was dan nog steeds een meerderheid van twee-derde nodig, dan zou de regeringscoalitie tegen de rechtse oppositie de steun nodig hebben van de CPN – een vooruitzicht dat werd afgewezen. Helaas voor de coalitie: eind oktober werd het voorstel inzake de drie-vijfde meerderheid met zeven-en-vijftig tegen zes-en-dertig stemmen verworpen – bij velen die tegenstemden, speelde datgene een rol wat zij in de pers hadden gelezen over de voorstellen waarover de Commissie-Generaal met de delegatie van de Republiek onderhandelde. Over die voorstellen lichtte minister Jonkman op 6 november de Indische commissie uit de Tweede Kamer gedetailleerd in – hij moest constateren dat alleen de CPN'er Paul de Groot en de PvdA-leden Logemann en Joekes ze met instemming begroetten.

Inderdaad, van de Partij van de Arbeid mocht men aannemen dat zij de overeenkomst van Linggadjadi van harte zou ondersteunen. Zij had begin september '46 een Indonesisch congres gehouden dat, 'overtuigd dat tussen Nederland en Indonesië geen oorlog kan of mag worden gevoerd', o.m. als zijn oordeel had uitgesproken, 'dat gestreefd behoort te worden naar een samengaan van staatkundige eenheden, gelijk in status, de ene op generlei wijze onderworpen aan de andere . . ., vrijelijk verenigd als leden van een gemeenschap van naties' (de Unie).¹ Binnen de Katholieke Volkspartij evenwel lagen de verhoudingen veel moeilijker: zij kende een vrij sterke groep die uitgesproken negatief over de Republiek dacht en zij had een parlementaire leider, Romme, die van een 'imperium' droomde en bij wie ook in de periode waarin de Commissie-Generaal in Indië onderhandelde, het behoud van de eenheid van het koninkrijk vooropstond. Op 3 november, acht dagen voor de besprekingen in Linggadjadi begonnen, had hij aan van Poll geschreven:

'Laat ons, wanneer de Engelsen weg zijn, gerust doorstoten – alleen voor orde en rust, alleen tegen de extremisten, niet tegen de *Repeoblik*. Zolang er nog ergens extremisten zijn, moet die taak van orde-herstel worden doorgezet – dat zal de wapenstilstand toch niet verbieden' –

dat verbood hij natuurlijk wèl. Voor een Unie (inderdaad: een onduidelijk verbond van twijfelachtige bestendigheid) voelde Romme niets – hij riep van Poll op, die constructie tegen te houden, 'als het moet, door gebruik van uw vetorecht. Een dergelijke constructie legt m.i. de kiem voor latere ontbinding van het koninkrijk – als het niet direct die

¹ Aangehaald in a.v., p. 2.